

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

ŠIAULIŲ UNIVERSITETO
SOCIOKULTŪRINĖS ANTROPOLOGIJOS
STUDIJŲ PROGRAMOS (612U81001)
VERTINIMO IŠVADOS

EVALUATION REPORT
OF *SOCIOCULTURAL ANTHROPOLOGY* (612U81001)
STUDY PROGRAMME
AT ŠIAULIAI UNIVERSITY

Grupės vadovas:
Team leader:

Dr. Michael Sinclair Stewart

Grupės nariai:
Team members:

Prof. Zdzislaw Mach

Dr. Reetta Toivanen

Assoc. Prof. Donatas Brandišauskas

Mr. Gytis Valatka

Išvados parengtos anglų kalba
Report language - English

Vilnius
2014

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	<i>Sociokultūrinė antropologija</i>
Valstybinis kodas	612U81001
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis	Etnologija ir folkloristika
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (4 metai), iššęstinė (5 metai)
Studijų programos apimtis kreditais	240 ECTS
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Etnologijos bakalauras
Studijų programos įregistravimo data	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. ISAK-786

INFORMATION ON EVALUATED STUDY PROGRAMME

Title of the study programme	<i>Sociocultural Anthropology</i>
State code	612U81001
Study area	Humanities
Study field	Ethnology and Folklore Studies
Kind of the study programme	University studies
Study cycle	First
Study mode (length in years)	Full-time (4 years), part-time (5 years)
Volume of the study programme in credits	240 ECTS
Degree and (or) professional qualifications awarded	Bachelor of Ethnology
Date of registration of the study programme	27 of April 2007, under the order of the Minister of the Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania No. ISAK – 786

© Studijų kokybės vertinimo centras
The Centre for Quality Assessment in Higher Education

CONTENTS

I. INTRODUCTION.....	4
II. PROGRAMME ANALYSIS	8
1. Programme aims and learning outcomes.....	8
2. Curriculum design	9
3. Staff	12
4. Facilities and learning resources	14
5. Study process and student assessment.....	15
6. Programme management	18
III. RECOMMENDATIONS	20
IV. SUMMARY	22
V. GENERAL ASSESSMENT	23

I. INTRODUCTION

The procedures of the external evaluation of the *Sociocultural Anthropology* (hereafter, *SA*) Bachelors study programme in the field of Ethnology and Folklore Studies were initiated by the Centre for Quality Assessment in Higher Education of Lithuania nominating the external evaluation peer group formed by the Chair, Dr. Michael Stewart (University College London, UK), Professor Zdzislaw Mach (Head of the Centre for European Studies, Krakow University, Poland), Dr. Reetta Toivanen (Finnish Academy Research Fellow, Adjunct Professor of Social and Cultural Anthropology, University of Helsinki, Finland), Assoc. Prof. Donatas Brandišauskas (Associated Professor, Senior Research Fellow, Head of the Module of Sociocultural Anthropology, Vilnius University, Lithuania), and Mr Gytis Valatka, student representative (PhD Student in Sociology, Faculty of Sociology, Vilnius University, Lithuania).

For the evaluation the following documents have been considered:

1. Law on Higher Education and Research of Republic of Lithuania;
2. Procedure of the External Evaluation and Accreditation of Study Programmes;
3. General Requirements of First Degree and Integrated Study Programmes;
4. Methodology for Evaluation of Higher Education Study Programmes.

The basis for the evaluation of the study programme is the Self-Evaluation Report (hereafter, SER), prepared in 2013, its annexes and the site visit of the evaluation peer group to Šiauliai on 13th November 2013. The visit included all required meetings with different groups: the administrative staff of the Department of Philosophy and Anthropology, staff responsible for preparing the self-evaluation documents, teaching staff of the Bachelors programme, students of all years of study, alumni of the programme and employers. The evaluation peer group evaluated various support services (classrooms, laboratories, library, computer facilities), and also examined students' final dissertations, and various other material. At the end of the visit, the evaluation peer group presented a set of introductory general conclusions. After the visit, the group met again to discuss and agree the content of the report, which represents the evaluation peer group consensual views.

This is the first external evaluation of *SA* study programme and represents a moment for the University and the programme leaders to take stock and consider different possible directions of travel. This is a programme created by Professor Gintautas Mažeikis – whose name is still present on the web-site although he has only a marginal involvement today – and greatly assisted

by Deivida Vandzinskaitė. Neither of these scholars is actively involved in the delivery or management of the programme anymore and neither have they been replaced by other scholars with similar academic profiles in anthropology.

In our evaluation we, naturally, took into consideration the considerable challenges a programme of this sort faces in any part of Lithuania. The members of the evaluation team have long experience working in what one might call the anthropologically ‘marginal’ regions of Europe and are very supportive of the project of building Bachelor level training in this discipline. The Chair of the evaluation peer group had three years ago chaired an evaluation of the Masters level, second cycle, study programme at Vytautas Magnus University and so between us we have considerable experience of the various structural, legal and academic-cultural challenges that these new study programmes face.

During the course of our meetings we were truly impressed by the enthusiastic attitude of the current students and the alumni to the programme. The students are very appreciative that such a programme exists at all in this city and University and clearly feel very loyal to the whole project. This enthusiasm was demonstrated in data collected by the University too: in 2012 research was conducted on “*Students’ Opinion on Šiauliai University Service Quality*“ where one can see that Šiauliai University students assess the service quality as 7,7 out of 10; reading rooms 8,99, lecturers’ preparation 8,61, lecturers’ love for and knowledge of their subject 8,45. Further evidence demonstrated that students choose the SA Bachelors study programme very carefully: more than a half of respondents said that they wished to enroll in the selected speciality in Šiauliai University, “as here the specialist of the studied field is prepared the best” (55,6).

The enthusiastic attitude of the students is also reflected in the quality of some of the Bachelor Theses. In terms of methodological sophistication, variety of topics approached by students and the creativity demonstrated, a number of these Theses were remarkable for this level of study. Troublingly, however, the best of these Theses were for the most part supervised by the former members of staff who are no longer present in the study programme (noticeable, that Professor Mažeikis teaches in some Masters programme at Šiauliai University). There is still one junior member of staff (linked to anthropology – no PhD yet) who has a strong supervisory record at this level but there has to be concern about a programme that is relying so heavily on a single not-yet-fully-qualified member of staff.

In the course of our short visit and intense discussion with the various teams involved as well as perusal of the large literature supplied in the annexes we were driven to identify a number of crucial problems with the programme as currently constituted:

1. Since the de facto departure of the founder of this programme to Vytautas Magnus University and of his assistant to a position in Denmark there has been and there still is a lack of demonstrated academic leadership for the programme from a qualified social anthropologist. This is a programme in socio-cultural anthropology that makes much of its claim to represent a merger of the new (western influenced “British”) anthropology with an (older, local tradition of) ethnology, and yet there is only one person who has an as yet incomplete formation in modern social anthropology (no PhD yet). What is advertised on the tin does not correspond to the contents. While any University in a country with no implanted anthropology might face this position, we were given seriously insufficient evidence that Šiauliai University was actually dealing with the challenge.
2. There is a strong presence of scholars with a literary background who in effect could help to move the programme more towards a kind of ethnological cultural studies of Lithuanian society but at the moment they are presented as providing important aspects of the social anthropology. The evaluation peer group was not convinced by this move.
3. There is a lack of demonstrated research in social anthropology amongst the staff (for the reasons just outlined above).
4. There is a lack of effort to truly bridge the traditions of eastern European ethnology (with which we are familiar and to which we, as evaluators, are sympathetic) with social anthropology. Anyone familiar with the recent history of these disciplines knows that such a merger is no simple matter. For long, in many countries, the two traditions have sat on opposite trenches as if in an academic replay of World War One. There have been innovative attempts to reach armistice – including the conferences and publications from MPISA in Halle, but all this demonstrates the effort that will be required in each national location to build such bridges. It is clear to all of us that a merger of these two historically (but not logically) distinct traditions can only come about through forming joint activities beyond teaching courses side by side – that is to say joint research activities that will ground joint (not parallel) teaching programmes.
5. There is a lack of demonstrated understanding in the course programme and syllabi of what social anthropology actually is – those who have had close links to anthropology study programmes naturally display such an awareness but this is not reflected in the overall course structure nor in most of the courses.

6. There is a lack of convincing vision embodied in the whole course beyond the often excellent rhetoric that surrounds the study programme.

When we asked ourselves, 'what is the leitmotif of the programme' we were unanimous in answering that it appeared to be 'interdisciplinarity'. Staff and students returned time and again to this term. But, in the view of the evaluation peer group, the problem with this is that there is and can be no degree in generic 'interdisciplinarity'. Students cannot present themselves at their future employers or grant givers saying they have a degree in 'interdisciplinarity'. Moreover – as indicated in 3 point above, there is a profoundly insufficient effort to establish interdisciplinary activities around this course. Currently the programme could best be described as parallel multidisciplinary.

There appears to be room for and demand for a programme that links ethnology and social anthropology but the current offer does not properly meet that demand in a fashion that will allow its graduates to best represent the qualities of Lithuanian higher education or compete on what is already an international labour and intellectual market. The University and Faculty leadership were not able to convince the review team of their commitment to improve the study programme.

II. PROGRAMME ANALYSIS

1. Programme aims and learning outcomes

While the programme aims and learning outcomes are defined and publicly accessible and are based on both academic and likely professional requirements, they are insufficiently realised in the implementation of the course structure, teaching faculty and so on.

The Department of Philosophy and Anthropology monitors the study programme. The compulsory and elective (alternatives) subjects are taught by the lecturers of Humanities Faculty and Social Sciences Faculty. The study programme *Sociocultural Anthropology* is of full-time, duration 4 years, part-time, duration 5 years. The graduates from the study programme are awarded with a Degree of Bachelor of Ethnology.

The study programme is formally designed to increase the supply of persons able to provide solutions to new social and cultural problems, to research social and cultural processes as well as their analysis, the provision of conclusions and recommendations. The study programme *Sociocultural Anthropology* aims to increase understanding of the similarities and differences of people's lifestyle, behavior and thinking that depend on both cultural and social environments. It aims to embody this in research, analytical, intercultural, integral social-humanitarian training that will equip students for social and cultural projects.

In 2007, while presenting the programme to the Centre for Quality Assessment in Higher Education, the studies of *Sociocultural Anthropology* was ascribed to the field of Ethnology studies (area of Humanities), as the list of the classification of science areas and fields approved by the Minister of Education and Science was rather narrow and did not permit to ascribe it to the area of Social Sciences.

However, despite this purely bureaucratic restriction the goal of the programme has been to emphasize an anthropological approach and the potential for cross-fertilisation with ethnology. One area of weakness in the presentation of the programme aims comes in this area. The team that leads the programme say that, for them, ethnology and socio-cultural anthropology are treated interchangeably "on the basis of the conception that is common in USA, France, Great Britain, Spain, Portugal, the Netherlands" even if in the content of the programme they differentiate between the ethnological explanation common in Lithuania, when the studies of ethnology is understood as the traditional studies of traditional culture and everyday life on regional or a separate country scale. In Lithuania, the programmes of ethnology are more oriented to the origins of Lithuanian ethnical identity, regional self-perception, and

reconstruction of ‘traditional culture’, while Bachelor programme of *Sociocultural Anthropology* has the declared aim of paying attention to the differences of people’s life style, behaviour and thinking in multi-ethnic, intercultural, and inter-community environment though as far as we could tell they do not sufficiently achieve this goal. The problem we identified is that the traditional ethnological approach is in fact simply laid alongside a comparative socio-cultural anthropological approach and not brought into dialogue. The approaches can – and we would agree should – be brought into productive connection but there is little hope of doing so if we use the terms interchangeably.

In general, the structure of the Programme makes it non-competitive with other programmes in Social Sciences and Humanities in Lithuania as it fails to explicitly integrate the two academic fields that are presented as constituting it. The presentation of the arrangement of the teaching in the SER does not demonstrate in all cases and across the curriculum a clear progression. It is, for instance, perfectly proper to place a course on ‘Mythology’ in the first year of Bachelor’s study (some students will be gripped by the richness and exoticism of narrative and ritual material) but this course then needs to be presented as ‘introductory.’ Student comments also made clear that there is unwarranted repetition of material across other courses.

In conclusion, we are unable to confirm that the *name of the study programme, its intended learning outcomes, content and the qualifications offered are compatible with each other.*

This said there was clear evidence that some of the staff associated with the programme have a clear idea of the elements of a viable programme in socio-cultural anthropology, linking such approaches to sociological and psychological approaches and so there is reason to think that there are some of the capacities needed for a radical rethink and restructuring. This will not be achievable, in our view, without the investment of a leading scholar (s) (in anthropology) into the programme.

2. Curriculum design

Our site visit enabled us to determine that the curriculum design meets legal requirements.

We can confirm that the Bachelor of *Sociocultural Anthropology* study programme was prepared in accordance to the law on LR Higher Education that was valid at that time (2000 03 21, No. VIII – 1586), the provisions of State Education Strategy of the years 2003-2012 (2003 07 04, No. IX-1700). The study programme and its formal description have been amended on the basis of subsequent legislation.

The study programme SA is a full-time programme (we were informed that due to the lack of students, admission to the part-time (5-year-duration) study programme of *Sociocultural Anthropology*, that had been conducted since 2008, was halted), lasting 4 years (8 semesters), offering 240 ECTS credits/ or 6400 of a student's time – as is laid down in the relevant orders. The volume of study complies with the requirement of the programmes of undergraduate university studies, to offer 60 ECTS credits a year (with not more than 7 subjects to be studied in any one semester).

The first cycle SA study programme is now formed as the programme of two fields (major field – ethnology and minor field public administration). In the SA programme, 165 ECTS credits are to be taken from the subjects of major study field (68,75%). General university studies take 15 ECTS credits (6,25 %). The minor study field is allocated 60 ECTS credits (25%). In the SA study programme – 2096 contact hours, i.e. direct work with lecturer, and 4304 hours for individual work (including Bachelor Thesis) are allocated. In each study subject, students' work hours are distributed in accordance to the specifics of the subject that correspond to the tasks of individual work and are indicated in the description of each study module. During the fifth and sixth semesters, students choose two modules to deepen their study (each of which is given 3 ECTS credits) from four alternatives: Cultural Studies of Landscape, Film Anthropology, Educational Anthropology, Art of Sound.

We saw clear evidence of efforts to renew and update the study programme – the removal of certain ethnological subjects from the programme, including Ethnical Material Culture, Ethnical Spiritual Culture, Folk Art, Calendar Festivals and Customs. In their place we found: Methodology of Social Researches I-II, Migration Studies, Anthropology and Career Planning, Scientific Research Project, Body Anthropology, Ethics in Anthropology, Creative Academic Writing, and Pop Culture Studies. These subjects were rightly chosen as more relevant to students of modern social life and were introduced in 2013.

A very positive feature of the study programme – and clearly an attractive one to the students is that it offers the possibility to acquire double qualification, adding subjects from the minor field of *Public Administration* at the end of the studies. This training orients students both analytically and towards applied activity.

Overall, we are *only partially able to confirm that the study subjects are spread evenly, and that their themes are not repetitive*. Likewise the **content** of the modules is not wholly consistent with the type and level of the studies that would be necessary to qualify this as a degree providing Bachelor level training in socio-cultural anthropology and is just in part suited to the

achievement of the intended learning outcomes. We were also not able to determine that the *content of the programme across its entirety reflects the latest achievements in science* – there are efforts in various places to truly integrate ethnological and anthropological approaches and these are not substantively represented in this course nor is there sufficient evidence of the kind of joint teaching and research that would truly ground the students in order to achieve the declared intended learning outcomes.

On paper the SA Bachelors study programme is composed to ensure a wide range of competences for the person who acquired Bachelors qualification degree. But in practice we were left unconvinced that the content of first cycle study programme of SA effectively combined thematic groups of two fields study subjects with the intended learning outcomes into an integrated learning system. There is a lack of compatibility of study subjects with the knowledge that is supposed to be acquired by students during their studies and we were not convinced that the majority of students were able to master the learning outcome implied in the title of the programme – mastering social anthropological thinking and analysis.

The formal organisation of teaching into lectures, seminars, and consultations poses no issues. Students' active learning is clearly encouraged. Students learn to learn while communicating and collaborating in groups, learning to some extent is substantiated with research. The programme demonstrates convincing evidence of enhancing the students' skills of individual work, communicative, critical, creative and constructive thinking, tolerance and respect to cultural, ethnical, social variety and exclusivity. Students also told us how the programme uses students' experiential learning in service studies (see <http://www.su.lt/studijos/kooperuotos-studijos>).

The requirements for the students' final works are formally appropriate. Bachelor Theses where material from field research are combined with anthropological and ethnological analysis methods are in some cases achieved. The students supervised by those former (and one current) teacher with anthropological training do demonstrate an accumulated knowledge and abilities in areas of social, cultural, political anthropology, and the ethnological knowledge acquired during four study years. The formulation of themes, research objects, methods and the range of literature referred to are, at the best, impressive.

In conclusion, the programme complies with the requirements of the law with regards to Ethnology field, the study subjects are in part arranged to allow for progression, and are in part taught by lecturers who are competitive in the field of study. However, the confusion of what makes the programme anthropological is present throughout the whole curriculum and course designs. This indicates that even though there is no doubt that teachers are competent in their

own respective fields of study, the anthropological know-how is simply missing. The programme does strive to enhance the students' skills of individual work, communication, tolerance and respect for cultural, ethnic and social variety. Furthermore, in many subjects innovations in teaching methods (service studies, problem-based learning, project method, work in groups, discussions, etc.) have been adopted. It is worth stressing that the Service or Vocational study element is very cleverly thought through with a genuine link often found between academic subject and work field and the appreciative comments of the students and the social partners reflects this achievement. The requirements for the final works are clear and open to the public.

3. Staff

For the implementation of study programme *Sociocultural Anthropology* the academic staff is recruited in accordance to the following requirements of legal acts: *Šiauliai University Statute*, where academic staff's responsibilities and authorities are established and the formulated mission defines the essential provisions of University's activity expressed through the aim to create the conditions to conduct scientific work, be open and integrate into the international area of scientific researches and higher education, to implement harmonious system of science and studies of University; *the Law on Education and Science of the Republic of Lithuania*; the provisions of the national *Quality Assurance of Higher Education*; *Bologna Declaration*, where the need to promote lecturers' mobility in order to ensure the quality of higher education, etc. is recorded.

27 teachers work in SA study programme: 2 professors, 5 associated professors, 8 doctors, 8 lecturers and 3 assistants who are studying in doctoral studies. Significant is this, that with the students of the programme works a volunteer – signer of the Declaration of Independence Donatas Morkūnas. All of them are full-time lecturers: 16 of them work in the Department of Philosophy and Anthropology, 4 – in other Departments of Humanities Faculty, 7 – in other Faculties of Šiauliai University. The ratio of the number of lecturers and students is regulated by Šiauliai University Study Provisions and the Rules of Accounting of ŠU Lecturers' Teaching Load, approved by the Senate. The ratio between lecturers and students during the classes complies with the recommended number of students during the lectures (8 – 15 students). The ratio between the students preparing the final works and the number of supervisors is rational (2 – 5 students for one supervisor). Such ratio permits to supervise the students' final works sufficiently. The age of academic staff varies with a majority of lecturers of middle age or younger.

Lecturers' work load is composed of teaching load as well as scientific and methodological activity (33%).

During the period of self-evaluation, there was a significant turnover of lecturers: 8 lecturers acquired doctoral degree, 4 started to study in doctoral studies, one took up the post of Professor. The programme is closely related to ethnology, so two ethnologists were recruited, but no anthropologists – a clear weakness given the proclaimed aims of the programme. Above all the founder of the programme has not been replaced with a leader of similar intellectual standing and leadership abilities. Thus, lecturers' turnover cannot be said to have had a positive influence on the quality of the study programme, nor in relating scientific research to practice.

We can confirm after our visit that the study programme is provided by staff who meet the legal requirements with regards to the field of Ethnology. In the *Description of the General Requirements for Degree Study Programmes of First Cycle and Integrated Studies* (2010-04-09) it is indicated that no less than half of the subjects of a study field are to be taught by higher education institutions lecturers, who have a scientific degree. In the programme, 27 full-time lecturers of Šiauliai University work in the programme, 55% of them have scientific degree, 4 lecturers are still in their doctoral studies. The lecturers who have scientific degree teach 62% of the programme subjects. Field of study subjects mostly are taught by staff with scientific degree.

However, we determined that this is a programme that also claims to offer training in social anthropology. While the legal requirements for staff qualification in Ethnology field are met, since the the study programme is not just oriented to ethnology, and advertises itself as a mix of ethnology and social anthropology, the review panel could not agree that staff qualifications are substantially (as opposed to formally) adequate to run study programme. The qualifications of the teaching staff are not adequate to ensure the achievement of the intended learning outcomes in social anthropology. There is only one person based at Šiauliai who we would recognise as having an anthropological background and this person is in the middle of a PhD. While the strength of the Department working in the study programme is said in the SER to be interdisciplinary we saw too little evidence of interdisciplinary projects or collaborations. Interdisciplinarity does not mean working side by side within the same programme with almost no mutual engagement.

Some of the lecturers are active scientists and professionals in their subject area. This is reflected in the fact that a number of interesting dissertations have been defended including: "Punks' Subculture in Lithuania: identity features", a comparison of Hungarian and Lithuanian homelessness (making good use of an Erasmus mobility grant) as well as interdisciplinary

dissertations, where philosophical, anthropological, social theories and methodologies were analyzed, compared, and applied: “Networking Weak Society Persuasion and Promoting of Volunteering in Lithuania 2011”, “The Problem of Human and Nature Relation in the Philosophy of Modernity and Post-Modernity: ethical aspect” and “The Transformations of National Identity in Post-Soviet Society: case of Russia”. There have also been interesting books published by some staff including “Con/Texts of Audiovisual Culture” (V. Kinčinaitis), “Auto/Topography of Šiauliai” (V. Butkauskas) and the same author’s “Insights into Literature”, where a separate chapter is dedicated to the anthropology of literature.

But despite these good features, there is insufficient evidence that the teaching staff of the programme is involved in research directly related to the SA study programme being reviewed. Many of the staff have a strong background in literature and literary studies, and while this is in and of itself a very good thing, this does not provide the basis for a programme of SA.

It is good that during the period of analysis, 44 foreign lecturers came within the LLP/Erasmus programme to the Humanities Faculty. 17 Šiauliai lecturers have been abroad making 51 visits.

The University does provide lecturers with professional development opportunities in pedagogical, scientific, and practical activities including methodological seminars, trainings in other Lithuanian universities and abroad. 4 lecturers took up an internship abroad (Italy, Great Britain, Czech Republic, Germany) developing methods of self-evaluation, University internal quality management, preparation of distance courses, integration of active learning methods, the preparation of the subjects within practice based service studies, amongst other things.

4. Facilities and learning resources

Our study visit enabled us to confirm, through observation, that the premises as well as the teaching and learning equipment (laboratory and computer equipment, consumables) are adequate in their size and quality. The students use the premises of Humanities Faculty. Most of the auditoriums are well equipped with modern audiovisual facilities. There are 3 mobile multimedia sets and 4 computer classrooms with 81 new computers and multimedia equipment. In the main building, there is free wireless Internet.

It is noteworthy that the building of Humanities Faculty (P. Višinskis str. 38) is fully adapted for the disabled: lift, hoist, and ramp are equipped.

The library is a strong feature of the learning resources. The total area of library premises is 6000 m² after a 2008 renovation. It is now one of the most modern University libraries in Lithuania

offering 170 computerized work places and 3 times as many readers' seats. Three computerized classrooms are equipped for informational literacy programmes. The library provides lending, informational services, teaching and consultations, intranet, and inter-library subscriptions. The e-service system is equipped for the search of resources, reservation, etc. Publications can be ordered in advance via e-catalogue of the library from any point connected to the Internet. The library is adapted for visitors who are physically disabled.

A striking feature of the library is that it is open to the citizens of the city – another impressive sign of the way this University builds connections with its local population.

There is an adequate supply of books, textbooks and including 182 periodical publications and then significant access to databases, including via EBSCO: Academic Search Complete, Education Research Complete, Teacher Reference Center, ERIC, ICPSR (Inter-University Consortium for Political and Social Research), Humanities International Complete, Cambridge Journals Online; Oxford Journals Online; Oxford Reference Online: Premium Collection, ProQuest, ProQuest Digital Dissertations; SAGE; ICPSR; JSTOR. This is not an ideal list even for a Bachelor study programme but it is adequate. It is particularly to be regretted that a University with outstanding physical facilities for its library should not be able to invest in a similar fashion in the electronic journal resources.

5. Study process and student assessment

It is clear from our visit and our reading of the SER that the admission requirements have had to be adjusted in light of falling demand – across the whole of the University and not just the study programme in question. These changes were logically founded and justified in order that the programme should attract sufficient number of students.

We noted that there are currently discussions under way to consider a bi-annual recruitment. While this would pose serious structural challenges to a degree programme, we do understand that the University is facing an existential threat.

The number of the entrants opting for full-time studies of SA programme has fluctuated. The University authorities are aware that the decrease of the number of students applying to the SA programme linked to increasing competition at national and international level. Since 2012, in the Humanities Faculty, the admission to part-time study form has been stopped. The low number of the entrants of the last study years may be explained in this that only 3 state-funded places were given, and the entrants who want to study in the programme often can not pay for the studies.

Theoretically it is possible that the new joint honours degree with *Public Administration* may change this tendency.

The numbers of accepted applicants (SER):

Year	Full-time		Part-time		Total
	SF	N	SF	N	
2008/2009	17	5			22
2009/2010	16	17		8	41
2010/2011	6	16	1	5	28
2011/2012	3	9		4	16
2012/2013	3	7			10
Total	45	54	1	17	117

SF – State-funded studies, N – Non-funded studies by State

The competitive point of the participants admitted to the course of Bachelor studies demonstrates a situation of crisis as regards unfunded places:

Data from SER:

Year	Full-time studies funded by State			Full-time studies not funded by the State			Part-time studies funded by the State			Part-time studies not funded by the State		
	Max point	Average	Min point	Max point	Average	Min point	Max point	Average	Min point	Max point	Average	Min point
2008	17,97	14,61	12,72	13,82	11,76	10,58						
2009	18,96	16,28	15,16	15,02	13,54	11,92	17,45	17,45	17,45	12,68	9,94	4,6
2010	18,42	17,700	16,88	15,62	11,208	8,48	18,76	18,760	18,76	11,94	10,030	7,00
2011	18,78	17,560	16,72	16,86	12,313	5,64				12,64	9,750	3,20
2012	18,14	17,793	17,14	16,26	12,917	10,32						

As there has been only one crop of graduates, it is not possible to present summarized data. In 2008- 2012, from 22 students who entered the programme, 18 students finished the studies.

Data from SER:

Year	2008-2012	2009-2013
Number of entrants	22	38
Number of students graduated from studies	18	26
Difference	4	12

Students discontinue at their own request (mostly due to financial difficulties resulting from having to work alongside studying and due to failure to comply with basic academic terms).

The students of the programme *Sociocultural Anthropology* participate actively in scientific activity. Every year, Bachelor scientific conferences are organized, and the Theses of the proceedings are published in the publication “Students’ Works”. There are also competitions (e.g. “Student of a Year”) organized by the Career Centre and others that encourage excellence in various categories. Former student have won e.g. the photography challenge prize – clearly a relevant demonstration of achievement.

There are also clubs, NGOs, organizations (politics club *Cogito ergo sum*, non-governmental organization “Aukuras”, ESN ŠU, The Franciscans Youth (JauPra), and Volunteering all of which clearly align closely with the sociocultural anthropology students’ profile. Particularly notable is the close collaboration with Šiauliai Art Gallery where students have organized exhibitions and other events.

The assessment system of students’ performance is clear, adequate and publicly available. As in the rest of the University, a cumulative assessment is applied – and explained at the outset to the students. Not less than 50% of the cumulative mark is acquired from an exam. 10-30% is composed of a student’s active participation in the course including the *Moodle* environment. 10-30% of the point is composed of other assigned tasks – preparation of individual or group project, presentation, a paper. The marks reflect the ability to formulate and solve the problems, to conduct research and present its results.

It was clear to us that significant attention is paid to feedback on the study programme, separate subjects, the consistency of subject distribution, teaching quality. Dissertations are publicly defended. Students, lecturers, social partners, etc. may participate in the defence. This is an interesting important feature of teaching programme.

As only one crop of graduates have finished the programme of *Sociocultural Anthropology*, it is difficult to establish objectively the graduates’ potential in the market. The majority of graduates have since migrated abroad where, after improving their foreign language skills, they intend to continue Masters studies in the Universities of other states. This can be counted as a marked success of the course – it is providing a springboard to its graduates to make major, transformative steps in their lives and careers. A few graduates from this programme continue Masters studies in other local programmes or work in local NGOs

The evaluation peer group saw evidence that students could choose their courses according to their needs hence the offer of courses in Cultural Studies of Landscape, Film Anthropology, Educational Anthropology, Art of Sound, each of which is allocated 3 ECTS credits.

At a technical level the organisation of the study programme functions well: it offers a flexible study process, easily assessable information about the programme, social support, an active Erasmus exchange programme and the new possibility to choose a minor field of studies – *Public Administration*, at the same time expanding the academic knowledge as well as employment possibilities.

However, despite management success, the lack of academic leadership from within social anthropology for the programme remains a debilitating weakness. Also at the level of University leadership there seems to be no real commitment to develop this programme.

6. Programme management

We saw evidence that the responsibilities for decisions and monitoring of the implementation of the programme are clearly allocated and that information and data on the implementation of the programme are regularly collected and analysed.

There are two committees tasked with quality assurance: 1) the *Humanities Faculty Study Programme Assessment Committee*, assessing whether the programme constitutes a coherent unity of the subjects. This committee suggests changes in the programme to be approved in the Faculty Council; 2) The *Study Programme Committee* monitors quality; maintains relations with employers, assesses the purposefulness of courses and practical placements from a vocational perspective.

The renewal of study programme is discussed collegially, including meetings with social partners are organized. The lecturers are constantly promoted to self-evaluate the teaching quality, develop the content of taught modules, renew the literature, the forms and methods of study organization. The students are provided with the possibility to initiate and participate in the researches of study quality, they are promoted for open dialogue with the lecturers and administration.

We saw clear evidence that students are happy with their collaboration with the lecturers and the opportunity to discuss with their teachers in and out of class, the use of active teaching methods, and participation in the planning of the study programme. Indeed, overall the SA study programme got higher than average scores on student involvement in scientific-research activity (52,9). A full 100% of students maximally approved the expectations for practical placements saying that the practice for them was interesting and useful.

In the course of an interesting meeting with *external stakeholders*' it became clear that there are strong ties "in this small town" to former students and other interested parties who have plenty of opportunity to participate in influencing study quality. Social partners are involved in study assessment and organization, can supervise final dissertations, participate in study programme development, accept students for practical placements and in other ways too. The innovative method of *service learning* (henceforth SL, what elsewhere might be called *Citizenship and Vocational Learning*) is worth complementing. SL involves a flexible and mobile study system,

combining lectures, seminars and work in non-governmental organizations, in social, religious, and other types communities and subcultures, in public institutions, emphasizing the development of social capital and of human resources, particularly competences in cooperation, social collaboration, sociocultural, and civic activity. It is particularly innovative that the SL method is applied in the academic subjects including Political Anthropology, Applied Anthropology and Communities, Activities of Subcultures, Political Sociology, Economic Anthropology, Modern City Studies, when students collaborate with social partners including Šiauliai Art Gallery, Užventis Šatrijos Raganos Gymnasium, Association of Šiauliai Youth Organizations “Round Table”, International Catholic Organization “Caritas”, political parties, D. Linkevičius company “Galinė stotis”, Šiauliai Club of Protection of Nature and Cultural Heritage *Aukuras* and others.

Overall then, we were given clear evidence that formally speaking the outcomes of internal evaluation of the programme are used for the improvement of the programme; that the evaluation and improvement processes involve stakeholders and that the internal quality assurance measures are effective and efficient within the terms of reference of the programme. We saw that Šiauliai University takes these seriously (though the absence of rectoral or senior administrative presence at the final report stage on the day of the visit was noted by the review panel); we saw that students are regularly consulted and their involvement in assessment is taken seriously. However, all these good formal mechanisms for maintaining the quality of study are to little avail if a structural problem at the heart of a degree programme – or two in this case (lack of persuasive academic leadership and failure to follow through on the multi-disciplinary claims of the programme) – are not addressed.

III. RECOMMENDATIONS

1. There are major weaknesses in the study programme. The programme aims and intended learning outcomes either need to be revised in line with the provision of teaching and resources of staff or changes need to be made in staffing to deliver the stated aims and outcomes. The structure of the Programme needs to be revised to make it competitive with other programmes in Social Sciences and Humanities in Lithuania as it currently fails to explicitly integrate the two academic fields that are presented as constituting it: ethnology and social anthropology. It needs to be able to demonstrate that the name of the study programme, its intended learning outcomes, content and the qualifications offered are compatible with each other.
2. We strongly encourage the Faculty and University to invest, in the case that there is a commitment to continue with a Bachelor in *Sociocultural Anthropology*, to hire at least one or two senior anthropologists to take the lead in the programme. There is currently too strong a bias towards ethnology and literary studies to enable the programme to deliver its stated outcomes. A strong positive of the programme is the willingness to bring in lecturers who are not otherwise full-time academics. This not only gives the students access to specialist ideas they would not otherwise find in Šiauliai, but more importantly demonstrates an important openness of the University to a flow of personnel across its boundaries. It would be good to see this openness extended to bringing in mainstream social anthropologists.
3. We encourage the Faculty to invest in the discipline of anthropology and ethnology and seek, as the self-evaluation promised, to merge these approaches not just in the teaching curriculum but also in joint research initiatives of the main staff who are employed.
4. An alternative strategy would be to say that this will become a programme of pure ethnology in which case it would simply be necessary to change some of the aims and some of the intended learning outcomes, because the University does already have the staff and an adequate curriculum for delivering that. However, if the intention is to prepare anthropologists – or specialists who can blend the fields of social anthropology and ethnology – it is necessary to modify the curriculum and hire new staff as outlined above.
5. University teaching must be research-based in order to guarantee a high level academic curriculum. The lectures and professors must be encouraged to seek joint research

funding which would influence the courses contents. Of course, here an investment should be made to foster anthropological research at the Faculty.

6. Insofar as the programme and other social science teaching continues at the University we encourage the University to invest sufficient resources in the electronic journal collection to match the outstanding physical resources that have been, so impressively, provided not just to the University but to the town itself.

IV. SUMMARY

This is the first external evaluation of this programme and represents a moment for the University and the programme leaders to take stock and consider different possible directions of travel. In our evaluation we, naturally, took into consideration the considerable challenges a programme of this sort faces in any part of Lithuania. The members of the evaluation team have long experience working in what one might call the anthropologically ‘marginal’ regions of Europe and are very supportive of the project of building Bachelor level training in this discipline.

During the course of our meetings we were truly impressed by the enthusiastic attitude of the current students and the alumni to the programme. The students are very appreciative that such a programme exists at all in this city and University and clearly feel very loyal to the whole project. The enthusiastic attitude of the students is also reflected in the quality of some of the Bachelor Theses. In terms of methodological sophistication variety of topics approached by students and the creativity demonstrated, a number of these Theses were remarkable for this level of study. Troublingly, however, the best of these Theses were for the most part supervised by the former members of staff who are no longer (so) active. There is still one junior member of staff (no PhD yet) who has a strong supervisory record at this level but there has to be concern about a programme that is relying so heavily on a single not-yet-fully-qualified member of staff.

In the course of our short visit and intense discussion with the various teams involved as well as perusal of the large literature supplied in the annexes we were driven to identify a number of crucial problems with the programme as currently constituted:

1. Since the de facto departure of the founder of this programme to Vytautas Magnus University and of his assistant to a position in Denmark there has been and there still is a lack of demonstrated academic leadership for the programme. This is a programme in socio-cultural anthropology that makes much of its claim to represent a merger of the new (western influenced “British”) anthropology with an (older, local tradition of) ethnology, and yet there is only one person who has an as yet incomplete formation in modern social anthropology (no PhD yet). What is advertised on the tin does not correspond to the contents! While any University in a country with no implanted anthropology might face this position, we were given seriously insufficient evidence that Šiauliai University was actually dealing with the challenge.
2. There is a lack of demonstrated research in anthropology amongst the staff (for the reasons just outlined above).

3. There is a lack of effort to truly bridge the traditions of eastern European ethnology (with which we are familiar and to which we, as evaluators, are sympathetic) with social anthropology. Anyone familiar with the recent history of these disciplines knows that such a merger is no simple matter. For long in many countries the two traditions have sat on opposite trenches as if in an academic replay of the Belgian theatre of World War One. There have been innovative attempts to reach armistice – including the conferences and publications from MPISA in Halle, but all this demonstrates the effort that will be required in each national location to build such bridges. It is clear to all of us that a merger of these two historically (but not logically) distinct traditions can only come about through forming joint activities beyond teaching courses side by side – that is to say joint research activities that will ground joint (not parallel) teaching programmes.
4. There is a lack of demonstrated understanding in the course programme and syllabi of what social anthropology actually is – those who have had close links to anthropology programmes naturally display such an awareness but this is not reflected in the overall course structure nor in most of the courses.
5. There is a lack of convincing vision embodied in the whole course beyond the often excellent rhetoric that surrounds the programme.

When we asked ourselves, ‘what is the leitmotif of the programme’ we were unanimous in answering that it appeared to be ‘interdisciplinarity’. Staff and students returned time and again to this term. But, in the view of the evaluation peer group, the problem with this is that there is and can be no degree in generic ‘interdisciplinarity’. Students cannot present themselves at their future employers or grant givers saying they have a degree in ‘interdisciplinarity’. Moreover – as indicated in 3 point above there is a profoundly insufficient effort to establish interdisciplinary activities around this course. Currently the position could best be described as parallel multidisciplinary.

There appears to be room for and demand for a programme that links ethnology and social anthropology but the current offer does not properly meet that demand in a fashion that will allow its graduates to best represent the qualities of Lithuanian higher education or compete on what is already an international labour and intellectual market. Our marks reflect our assessment of the programme.

V. GENERAL ASSESSMENT

The study programme *Sociocultural Anthropology* (state code –612U81001) at Šiauliai University is given a **negative** evaluation.

Study programme assessment in points by evaluation areas.

No.	Evaluation Area	Evaluation Area in Points*
1.	Programme aims and learning outcomes	1
2.	Curriculum design	2
3.	Staff	2
4.	Material resources	3
5.	Study process and assessment (student admission, study process student support, achievement assessment)	3
6.	Programme management (programme administration, internal quality assurance)	2
	Total:	13

*1 (unsatisfactory) - there are essential shortcomings that must be eliminated;

2(satisfactory) - meets the established minimum requirements, needs improvement;

3 (good) - the field develops systematically, has distinctive features;

4(very good) - the field is exceptionally good.

Grupės vadovas:

Team leader:

Dr. Michael Sinclair Stewart

Grupės nariai:

Team members:

Prof. Zdzislaw Mach

Dr. Reetta Toivanen

Assoc. Prof. Donatas Brandišauskas

Mr. Gytis Valatka

Vertimas iš anglų kalbos

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

ŠIAULIŲ UNIVERSITETO
STUDIJŲ PROGRAMOS
SOCIOKULTŪRINĖ ANTROPOLOGIJA (612U81001)
VERTINIMO IŠVADOS

EVALUATION REPORT
OF SOCIOCULTURAL ANTHROPOLOGY (612U81001)
STUDY PROGRAMME
at ŠIAULIAI UNIVERSITY

Grupės vadovas:
Team Leader:

Dr. Michael Sinclair Stewart

Grupės nariai:
Team members:

Prof. Zdzislaw Mach

Dr. Reetta Toivanen

Doc. dr. Donatas Brandišauskas

p. Gytis Valatka

Išvados parengtos anglų kalba

Report language – English

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	<i>Sociokultūrinė antropologija</i>
Valstybinis kodas	612U81001
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis	Etnologija ir folkloristika
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (4 metai), iššęstinė (5 metai)
Studijų programos apimtis kreditais	240 ECTS
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Etnologijos bakalauras
Studijų programos įregistravimo data	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. ISAK-786

INFORMATION ON ASSESSED STUDY PROGRAMME

Name of the study programme	<i>Sociocultural Anthropology</i>
State code	612U81001
Study area	Humanities
Study field	Ethnology and Folklore Studies
Kind of the study programme	University studies
Level of studies	First
Study mode (length in years)	Full-time (4 years), part-time (5 years)
Scope of the study programme in credits	240 ECTS
Degree and (or) professional qualifications awarded	Bachelor of Ethnology
Date of registration of the study programme	27 of April 2007, under the order of the Minister of the Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania No. ISAK

© Studijų kokybės vertinimo centras
The Centre for Quality Assessment in Higher Education

TURINYS

I. ĮŽANGA	28
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	32
1. Programos tikslai ir studijų rezultatai.....	32
2. Programos sandara.....	33
3. Personalias	36
4. Materialieji ištekliai.....	38
5. Studijų eiga ir jos vertinimas	39
6. Programos vadyba	42
III. REKOMENDACIJOS	45
IV. SANTRAUKA	47
V. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS	50

I. IŽANGA

Šiaulių universiteto etnologijos ir folkloristikos studijų krypties *Sociokultūrinės antropologijos* (toliau – SA) bakalauro studijų programos išorinį vertinimą organizavo Studijų kokybės vertinimo centras, vertinimui pasitelkdamas ekspertų grupę, kurią sudarė ekspertų grupės vadovas Dr. Michael Stewart (Londono Universiteto Koledžas, Jungtinė Karalystė), Prof. Zdzislaw Mach (Europos studijų centro vedėjas, Krokuvos universitetas, Lenkija), Dr. Reeta Toivanen (Suomijos akademijos mokslinė bendradarbė, socialinės ir kultūrinės antropologijos profesorė adjunktė, Helsinkio universitetas, Suomija), doc. Donatas Brandišauskas (vyresnysis mokslinis bendradarbis, Sociokultūrinės antropologijos modulio vadovas, Vilniaus universitetas, Lietuva), ir Gytis Valatka, studentų atstovas (Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto doktorantas, Lietuva).

Vertindama studijų programą ekspertų grupė vadovavosi šiais teisės aktais:

1. Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymu;
2. Studijų programų išorinio vertinimo ir akreditavimo tvarkos aprašu;
3. Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašu;
4. Vykdomų studijų programų vertinimo metodika.

Vertinimo pagrindas – 2013 m. Šiaulių universiteto parengta savianalizės suvestinė (toliau – SS) bei jos priedai, taip pat 2013 m. lapkričio 13 d. ekspertų grupės vizitas Šiaulių universitete. Vizitą sudarė susitikimai su įvairiomis tikslinėmis grupėmis – Filosofijos ir antropologijos katedros administracijos darbuotojais, savianalizės suvestinės rengimo grupe, programos dėstytojais, visų studijų kursų studentais, programos absolventais bei socialiniais partneriais. Ekspertų grupė taip pat įvertino studijų programai vykdyti skirtus materialiuosius išteklius (auditorijas, laboratorijas, biblioteką, kompiuterių klases), susipažino su studentų baigiamaisiais darbais ir įvairia kita pateikta medžiaga. Baigiantis vizitui ekspertų grupė pristatė preliminaras bendro pobūdžio išvadas aukštosios mokyklos bendruomenei. Po vizito ekspertų grupė dar kartą susitiko ir sutarė dėl vertinimo išvadų turinio, kuris atspindi bendrą ekspertų grupės požiūrį.

Tai yra pirmasis išorinis SA studijų programos vertinimas, kuris tapo puikia proga universitetui ir programos vadovams įvertinti padėtį ir apmąstyti tolesnio programos vykdymo kryptis. Programos vykdymą inicijavo Prof. Gintautas Mažeikis, kuris vis dar minimas universiteto interneto svetainėje, nors šiuo metu jis su studijų programa yra susijęs minimaliai; kuriant programą prof. Mažeikiui daug padėjo Deivida Vandzinskaitė. Nei vienas iš programos kūrėjų

šiandien aktyviai nebedalyvauja studijų programos vykdyme, tačiau jų nepakeitė jokie kiti akademikai, turintys panašią kvalifikaciją antropologijos srityje.

Vertindami šią studijų programą ekspertai atsižvelgė į įvairius iššūkius, su kuriais tokio pobūdžio programa susidurtų bet kur Lietuvoje. Ekspertų grupės nariai turi ilgametę darbo patirtį įvairiuose Europos regionuose, kuriuos antropologijos atžvilgiu galima būtų pavadinti „ribiniais“, ir labai palaiko iniciatyvą vykdyti tokio pobūdžio bakalauro studijų programą. Prieš trejus metus ekspertų grupės vadovas taip pat vadovavo Vytauto Didžiojo universiteto antropologijos magistro studijų programos vertinimui, taigi ekspertų grupė yra susipažinusi, su kokiais struktūriniais, teisiniais, akademiniais ir kultūriniais iššūkiais susiduria šios naujos studijų programos.

Susitikimų metu ekspertų grupė liko sužavėta dabartinių studijų programos studentų bei absolventų entuziazmu studijų programos atžvilgiu. Studentai labai vertina, kad tokia programa yra vykdoma Šiaulių mieste ir Šiaulių universitete bei akivaizdžiai yra lojalūs visam šiam projektui. Tokį entuziazmą liudija ir paties Šiaulių universiteto surinkti duomenys: 2012 m. universitetas atliko „Studentų nuomonės apie Šiaulių universiteto teikiamų paslaugų kokybę“ tyrimą. Tyrimo rezultatai parodė, kad Šiaulių universiteto studentai teikiamų paslaugų kokybę vertina 7,7 balais iš 10; skaityklas – 8,99; dėstytojų pasirengimą – 8,61; dėstytojų suinteresuotumą studijų dalyku ir jo išmanymą – 8,45. Tolesni įrodymai atskleidė, kad studentai SA bakalauro studijų programą pasirenka labai apgalvotai: daugiau nei pusė respondentų nurodė, kad jie pasirinko šią studijų programą Šiaulių universitete, nes „būtent šios studijų krypties specialistai čia parengiami geriausiai“ (55,6 proc.).

Toks entuziastingas studentų požiūris taip pat atsispindi ir kai kurių bakalauro baigiamųjų darbų kokybėje. Metodologinio pasirengimo, studentų pasirinktų nagrinėti temų įvairovės bei parodyto kūrybingumo požiūriais, tam tikras skaičius baigiamųjų darbų ekspertų grupei pasirodė išskirtinai geros kokybės, atsižvelgiant į studijų pakopą. Vis dėlto tenka apgailestauti, kad geriausių baigiamųjų darbų vadovai buvo dėstytojai, kurie šiuo metu programos vykdyme jau nebedalyvauja (atkreiptinas dėmesys, kad profesorius Mažeikis dėsto kai kuriose magistro studijų programose Šiaulių universitete). Pažymėtina, kad studijų programoje taip pat dirba jaunas dėstytojas (susijęs su antropologija, tačiau dar neturintis daktaro laipsnio), kuris jau turi nemažai vadovavimo studentų baigiamiesiems darbams patirties, tačiau tai, kad programa yra tokia priklausoma nuo vienintelio ir dar ne visiškai kvalifikuoto dėstytojo, kelia susirūpinimą.

Ekspertų grupės trumpo vizito ir intensyvių diskusijų su įvairiomis tikslinėmis grupėmis metu bei peržiūrėjus gausią prieduose pateiktą medžiagą, buvo identifikuota keletas esminių su studijų programa, tokia kaip ji šiuo metu yra vykdoma, susijusių problemų:

1. Nuo to laiko, kai studijų programos kūrėjas perėjo dirbti į Vytauto Didžiojo universitetą, o jo padėjėja išvyko į Daniją, iki šiol studijų programa stokoja autoritetingo ir kvalifikuoto vadovo, dirbančio antropologijos srityje. Ši *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programa sudaryta sujungus naują (Vakarų paveiktą „britiškąją“) antropologiją su senesne, vietine etnologijos tradicija, tačiau studijų programoje yra tik vienas dėstytojas, kuris vis dar nėra kvalifikuotas šiuolaikinės antropologijos specialistas (neturi daktaro laipsnio). „Kas yra reklamuojama ant dangtelio neatitinka indo turinio“. Nors su analogiškais problemomis veikiausiai susidurtų bet kuris Lietuvos universitetas, kuriame niekada nebuvo integruota antropologija, ekspertų grupei nebuvo pateikta pakankamai įrodymų, kad Šiaulių universitetas bando egzistuojančias problemas spręsti;
2. Universitete yra nemažai dėstytojų – literatūros specialistų, kurie galėtų sukurti prielaidas studijų programai tapti etnologinėmis kultūrinėmis Lietuvos visuomenės studijomis, tačiau kol kas teigiama, kad didžiausias tokių dėstytojų indėlis yra atskleidžiant svarbius socialinės antropologijos aspektus. Ekspertų grupės toks pasirinkimas neįtikino;
3. Akademinio personalo socialinės antropologijos srityje vykdoma mokslo tiriamoji veikla nėra pakankama (priežastys nurodytos aukščiau);
4. Nepakankamai pastangų skiriama sujungti Rytų Europos etnologiją (su kuria ekspertų grupė yra gerai susipažinusi ir į kurią žiūri labai palankiai) su socialine antropologija. Bet kas, susipažinęs su šių dviejų dalykų istorija, žino, kad toks suliejimas nėra paprasta užduotis. Ilgą laiką daugelyje šalių šios dvi tradicijos buvo suprantamos kaip viena kitai priešingos, tarsi akademinis pirmojo pasaulinio karo pakartojimas. Buvo tam tikrų inovatyvių bandymų siekti paliaubų, įskaitant Halės Max Plankc socialinės antropologijos instituto organizuotas konferencijas ir leidinius, tačiau jie tik išryškino, kokių pastangų reikia tokio pobūdžio „tiltams nutiesti“ kiekvienoje valstybėje. Ekspertų grupei yra visiškai aišku, kad sujungti tokias dvi istoriškai (bet ne logiškai) skirtingai susiformavusias tradicijas galima tik bendrai dirbant – kartu dėstant studijų dalykus – vykdant jungtinę mokslo tiriamąją veiklą, kuri integruotų (nebūtų vykdoma paraleliai) atitinkamas sritis;
5. Nei programos, nei atskirų studijų dalykų medžiaga neatskleidė aiškaus supratimo, kas socialinė antropologija iš tiesų yra – natūralu, kad bet kas susijęs su antropologijos studijų programomis tokiu žinojimu turėtų disponuoti, tačiau tai neatsispindi nei bendroje programos struktūroje, nei daugelyje studijų dalykų;

6. Už dažniausiai puikios šią studijų programą gaubiančios retorikos sunku išvelgti įtikinančią studijų programos viziją.

Ekspertų grupė savęs paklausė, koks yra šios studijų programos leitmotyvas. Ir visi vieningai sutiko, kad programos leitmotyvas yra jos tarpdiscipliniškumas. Tiek dėstytojai, tiek studentai susitikimų metu nuolat prie šio termino grįždavo. Tačiau ekspertų grupės požiūriu, problema yra ta, kad bendrąja prasme tarpdiscipliniškumas nėra kvalifikacinis laipsnis. Savo būsimiems darbdaviams, taip pat stipendijų skyrėjams absolventai negali prisistatyti kaip įgiję tarpdiscipliniškumo laipsnį. Juo labiau, kad kaip jau minėta 3 punkte, dedamos akivaizdžiai nepakankamos pastangos užtikrinti tarpdiscipliniškumą studijų programoje. Šiuo metu tiksliausiai apibūdinti *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programą galima būtų įvardijus ją kaip grindžiamą lygiagrečiu multidiscipliniškumu.

Akivaizdu, kad rinkoje yra tiek vieta, tiek poreikis turėti etnologiją ir socialinę antropologiją sujungiančią studijų programą, tačiau ši programa negali užtikrinti, kad programos absolventai geriausiai atstovaus / reprezentuos Lietuvos aukštojo mokslo sistemą arba sėkmingai konkuruos dabar jau tarptautinėje darbo ir intelektinėje rinkoje. Universiteto ir fakulteto vadovybė nesugebėjo įtikinti ekspertų grupės jų siekiu tobulinti studijų programą.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Nors programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai yra viešai skelbiami ir grindžiami akademiniais ir, tikėtina, profesiniais reikalavimais, esama programos sandara, turimi akademiniai išteklių ir pan. nesukuria prielaidų juos tinkamai realizuoti.

Programą vykdo Filosofijos ir antropologijos katedra. Privalomus ir pasirenkamuosius (alternatyvius) studijų dalykus dėsto Humanitarinių ir Socialinių mokslų fakultetų dėstytojai. *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programa yra vykdoma nuolatine (trukmė – 4 metai) ir iššęstine (trukmė – 5 metai) formomis. Studijų programos absolventams suteikiamas Etnologijos bakalauro laipsnis.

Studijų programa yra sukurta turint siekį rengti specialistus, gebančius spręsti kylančias socialines ir kultūrinės problemas, tirti socialinius ir kultūros procesus, atlikti jų analizę, teikti išvadas ir rekomendacijas. *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programos tikslas yra sudaryti sąlygas geriau suprasti įvairių gyvenimo stilių panašumus ir skirtumus, žmogaus elgseną ir mąstyseną, kuri priklauso tiek nuo kultūrinės, tiek nuo socialinės aplinkos. To siekiama ugdant tiriamojo, analitinio, tarpkultūrinio ir integralaus socialinio-humanitarinio darbo įgūdžius, kurie įgalins studentus vykdyti socialinius ir kultūros projektus.

2007 m. pateikus studijų programą Studijų kokybės vertinimo centrui, *Sociokultūrinė antropologija* buvo priskirta etnologijos studijų kryptiai (humanitarinių mokslų sritis), nes patvirtintas studijų sričių ir kryptių klasifikatorius buvo pernelyg ribotas, todėl juo remiantis programos nebuvo galima priskirti socialiniams mokslams.

Tačiau, nepaisant šių visiškai biurokratinių apribojimų, programos tikslas buvo pabrėžti jos antropologinį pobūdį ir galimybę ją integruoti su etnologijos kryptimi. Šiuo atžvilgiu išryškėja vienas iš programos tikslų pateikimo trūkumų. Programos vykdytojai teigia, jog „remdamiesi plačiai JAV, Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, Ispanijoje, Portugalijoje ir Nyderlanduose priimta koncepcija“ etnologiją ir sociokultūrinę antropologiją jie supranta kaip viena kitą pakeičiančias disciplinas, nors programos turinyje aiškiai išskiriamas Lietuvoje taikomas etnologijos aiškinimas, pagal kurį etnologijos studijos suprantamos kaip tradicinės atskiro regiono ar šalies kultūros ir kasdienio gyvenimo studijos. Lietuvoje etnologijos programos yra labiau orientuotos į Lietuvos etninio identiteto kilmę, regionų savimone, „tradicinės kultūros“ atkūrimą, tuo tarpu deklaruojamas *Sociokultūrinės antropologijos* bakalauro studijų programos tikslas yra tirti įvairių gyvenimo stilių, elgsenos ir mąstysenos skirtumus daugiaetninėje,

tarpkultūrinėje ir tarpbendruomeninėje aplinkoje, nors, tiek kiek ekspertų grupė gali konstatuoti, šis tikslas nėra pasiekiamas. Ekspertų grupės manymu, problema yra ta, kad tradicinis etnologinis požiūris yra dėstomas lygiagrečiai su lyginamuoju sociokultūriniu antropologiniu požiūriu, tarp jų nesukuriant dialogo. O šie požiūriai gali – ir, ekspertų grupės nuomone, turėtų būti produktyviai sujungti, tačiau jeigu terminai naudojami kaip vienas kitą pakeičiantys, mažai tikėtina, kad toks rezultatas galėtų būti pasiektas.

Esamos sandaros programa neintegruoja dviejų akademinį ją sudarančių sričių, todėl negali konkuruoti su kitomis Lietuvoje vykdomomis programomis socialinių ar humanitarinių mokslų srityje. Vertinant mokymo proceso organizavimą, kaip jis aprašytas savianalizės suvestinėje, ne visais atvejais, taip pat ir programos sandaros atžvilgiu, galima išvelgti aiškų programos vykdymo progresą. Pavyzdžiui, būtų racionalu Mitologijos studijų dalyką dėstyti pirmaisiais bakalauro studijų metais (kai kuriems studentams tikrai patiktų pasakojimų ir medžiagos apie ritualus turtingumas ir egzotika), tačiau tokiu atveju šis studijų dalykas turėtų būti pristatomas kaip įvadinis. Studentų komentarai patvirtino, kad pakankamai dažnas yra dėstomos medžiagos skirtinguose studijų dalykuose pasikartojimo reiškiny.

Taigi, apibendrinant ekspertų grupė negali patvirtinti, *kad studijų programos pavadinimas, numatomi studijų rezultatai, turinys ir suteikiama kvalifikacija dera tarpusavyje.*

Vis dėlto reikėtų pripažinti, kad kai kurie studijų programos dėstytojai supranta, kaip turėtų būti tinkamai sudaryta perspektyvi *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programa, susiejant šiuos požiūrius su sociologija ir psichologija, todėl galima būtų daryti prielaidą, kad esama pajėgumų iš esmės permąstyti ir pertvarkyti šią studijų programą. Ekspertų grupės nuomone, tai pasiekti būtų ypatingai sudėtinga be kvalifikuoto mokslininko (besispecializuojančio antropologijos srityje), galinčio užimti lyderio poziciją.

2. Programos sandara

Vizito metu ekspertų grupė įsitikino, kad programos sandara atitinka taikomus teisės aktų reikalavimus.

Galima patvirtinti, kad *Sociokultūrinės antropologijos* bakalauro studijų programa buvo sudaryta, vadovaujantis tuo metu galiojusiu Lietuvos Respublikos Aukštojo mokslo įstatymu (2000-03-21, Nr. VIII-1586) ir 2003–2012 m. Valstybinės švietimo strategijos nuostatomis (2003-07-04, Nr. IX-1700). Studijų programa ir jos formalus aprašas buvo keičiamas, atsižvelgiant į vėlesnius teisės aktų nuostatų pasikeitimus.

SA studijų programa vykdoma nuolatine forma (dėl nepakankamo studentų skaičiaus nuo 2008 m. vykdytas priėmimas į išžestinės studijų formos 5 metų trukmės *Sociokultūrinės antropologijos* studijas buvo nutrauktas), studijų trukmė – 4 metai (8 semestrai), programą sudaro 240 ECTS kreditų, arba kitaip – 6 400 studento darbo valandų – kaip ir numatyta atitinkamuose teisės aktuose. Studijų apimtis atitinka bakalauro laipsnio universitetinių studijų programai keliamus reikalavimus, studentai surenka 60 ECTS kreditų per metus (per vieną semestrą studijuojami ne daugiau kaip 7 studijų dalykai).

Pirmosios pakopos SA studijų programa šiuo metu yra siūloma kaip dvi kryptis apimanti programa (pagrindinė kryptis – etnologija, gretutinė kryptis – viešasis administravimas). Pagal SA studijų programos sandarą, 165 ECTS kreditai yra skiriami pagrindinės studijų krypties dalykams (68,75 proc.). Bendriesiems universitetinių studijų dalykams skiriama 15 ECTS kreditų (6,25 proc.). Gretutinei studijų kryptčiai skiriama 60 ECTS kreditų (25 proc.). Studijų programoje 2 096 valandos skiriamos auditoriniam darbui, t. y. tiesioginiam darbui su dėstytojais ir 4 304 valandos individualiam darbui (įskaitant bakalauro baigiamąjį darbą). Kiekviename studijų dalyke studentų darbo valandos yra paskirstomos atsižvelgiant į dalyko specifiką, pagal kurią nustatomos ir individualaus darbo užduotys, nurodytos kiekvieno studijų dalyko aprašyme. Penktame ir šeštame semestru studentai pasirenka du iš keturių žinioms pagilinti skirtų studijų dalykų (kiekvieno jų apimtis yra 3 ECTS kreditai): Kultūrinio kraštovaizdžio studijų, Kino antropologijos, Edukacinės antropologijos, Garsų meno.

Ekspertų grupė pastebėjo pastangas tobulinti bei atnaujinti studijų programą – buvo pašalinti kai kurie etnologijos krypties studijų dalykai: Etninė materialinė kultūra, Etninė dvasinė kultūra, Liaudies menas, Kalendorinės šventės ir papročiai. Vietoje jų į programą buvo įtraukti tokie studijų dalykai: Socialinių tyrimų metodologija I ir II, Migracijos studijos, Antropologija ir karjeros planavimas, Mokslo tiriamasis projektas, Kūno antropologija, Etika antropologijoje, Kūrybinis akademinis rašymas ir Populiariosios kultūros studijos. Šie dalykai buvo teisingai pasirinkti kaip aktualesni studentams šiuolaikiniame socialiniame gyvenime ir buvo pradėti dėstyti 2013 m.

Labai teigiamas studijų programos bruožas – ir, be abejonės, studentams labai patrauklus – programa sudaro galimybes studentams įgyti dvigubą kvalifikacinį laipsnį, kai baigiamuosiuose studijų etapuose papildomai pasiūlomi gretutinės viešojo administravimo krypties studijų dalykai. Toks mokymas orientuoja studentus ir į analitiškumą, ir taikomąją veiklą.

Apskritai ekspertų grupė tik iš dalies gali patvirtinti, kad studijų dalykai yra išdėstyti nuosekliai ir kad jų temos nesikartoja. Panaši situacija ir su studijų dalykų turiniu, kuris ne visiškai atitinka

studijų rūšį ir pakopą. Dėl to ekspertų grupė negali patvirtinti, kad studijos atitinka pirmosios pakopos sociokultūrinės antropologijos studijas, ir mano, kad studijos tik iš dalies užtikrina numatomų studijų rezultatų pasiekimą. Ekspertų grupė taip pat neturėjo galimybės įsitikinti, kad programos turinys visa savo apimtimi atspindi naujausius mokslo pasiekimus atitinkamoje srityje – matomos tam tikros epizodiškos pastangos integruoti etnologijos ir antropologijos požiūrius, dėstomas temas, tačiau tai nėra pakankama šios studijų programos atžvilgiu; taip pat trūksta įrodymų, kad būtų vykdomas toks jungtinis mokymas ir mokslo tiriamoji veikla, kurie sukurtų prielaidas studentams pasiekti deklaruojamus numatomus studijų rezultatus.

Pagal pateiktus dokumentus, *Sociokultūrinės antropologijos* bakalauro studijų programa sudaryta taip, kad bakalauro laipsnį įgijusiam asmeniui būtų suteiktos plataus masto kompetencijos. Tačiau realybėje ekspertų grupė liko neįtikinta, kad pirmosios pakopos SA studijų programos turinyje dviejų studijų kryptių studijų dalykai su numatomais studijų rezultatais yra sujungiami į vieningą mokymosi sistemą. Studijų dalykai dažnai neužtikrina žinių, kurias studentai turėtų įgyti studijų metu, ir ekspertų grupė nebuvo įtikinta, kad dauguma studentų geba pasiekti studijų programos pavadinime nurodytą numatomą studijų rezultatą – išsiugdyti antropologinį mąstymą ir įgyti analizės įgūdžius.

Dėl paskaitų, seminarų ar konsultacijų organizavimo tvarkos ekspertų grupė jokių trūkumų neįžvelgė. Aktyvus studentų mokymasis yra akivaizdžiai skatinamas. Studentai mokosi mokyti bendraudami ir bendradarbiaudami grupėse, mokymosi procesas tam tikru mastu yra grindžiamas mokslo tiriamąja veikla. Studijų programos studentai yra skatinami lavinti individualaus darbo ir komunikavimo įgūdžius, skatinamas kritinis, kūrybinis ir konstruktyvus mąstymas, tolerancija ir pagarba kultūrinei, etninei ir socialinei įvairovei bei išskirtinumui. Studentai taip pat informavo, kad studijų programoje naudojamas studentų patirtinis mokymasis pasitelkiant kooperuotąsias studijas (žr. <http://www.su.lt/studijos/kooperuotos-studijos>).

Reikalavimai studentų baigiamiesiems darbams yra tinkamai nustatyti. Kai kuriuose bakalauro baigiamuosiuose darbuose pavyko sujungti konkrečioje srityje vykdomų mokslo tiriamųjų darbų rezultatus su antropologijos ir etnologijos analizės metodais. Per keturis studijų metus buvusių (ir vieno esamo) dėstytojų, antropologijos srities specialistų, vadovaujami studentai įgijo žinių ir įgūdžių socialinės, kultūrinės ir politinės antropologijos, taip pat etnologijos srityse. Baigiamųjų darbų temos, tiriamieji objektai, metodai ir naudotų literatūros šaltinių spektras yra geriausia prasme – įspūdingi.

Apibendrinant galima teigti, kad programa atitinka etnologijos kryptiai taikomus teisės aktų reikalavimus, studijų dalykai iš dalies užtikrina nuoseklią progresiją, kai kurie iš jų yra dėstomi

atitinkamoje studijų kryptyje besispecializuojančių dėstytojų. Tačiau žvelgiant į programos sandarą ir atskirus jos studijų dalykus taip ir lieka neaišku, kodėl tai turėtų būti antropologijos studijų programa. Nors studijų programos dėstytojai yra kompetentingi tam tikrų studijų krypčių specialistai, antropologijos dalyko žinių jiems akivaizdžiai nepakanka. Studijų programa siekiama ugdyti studentų individualaus darbo ir komunikavimo įgūdžius, toleranciją ir pagarbą kultūrinei, etninei ir socialinei įvairovei. Be to, dėstant daugelį dalykų taikomi inovatyvūs mokymo metodai (kooperuotos studijos, probleminis mokymas, projektinis darbas, darbas grupėse, diskusijos ir pan.). Verta pabrėžti, kad kooperuotų studijų ir profesinio mokymo elementas buvo labai gerai apgalvotas, nuosekliai susiejant mokymosi dalyką su konkrečia darbo kryptimi, o tai kaip pasiekimą minėjo studentai ir socialiniai partneriai. Baigiamiesiems darbams keliami reikalavimai yra aiškiai apibrėžti ir viešai prieinami.

3. Personalas

Sociokultūrinės antropologijos studijų programą vykdančios dėstytojai į darbą yra priimami vadovaujantis šių teisės aktų reikalavimais: Šiaulių universiteto statutu, kuriame yra apibrėžiamos pedagoginių darbuotojų pareigos ir įgaliojimai, o suformuluota misija nusako pagrindines universiteto veiklos nuostatas, pagal kurias universiteto tikslas yra sukurti sąlygas vykdyti mokslo tiriamąjį darbą, būti atvira mokykla, integruotis į tarptautinę mokslo tiriamosios veiklos ir aukštojo mokslo erdvę, įgyvendinti harmoningą universiteto mokslo ir studijų sistemą; Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymu; nacionalinėmis aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatomis, Bolonijos deklaracija, kurioje pabrėžiama, kad norint užtikrinti aukštojo mokslo kokybę būtina skatinti dėstytojų judumą.

Šiuo metu SA studijų programoje dėsto 27 dėstytojai: 2 profesoriai, 5 docentai, 8 mokslo daktarai, 8 lektoriai ir 3 asistentai – doktorantūros studijų studentai. Svarbu paminėti ir tai, kad su programos studentais dirba ir savanoris – Nepriklausomybės akto signataras Donatas Morkūnas. Visi dėstytojai Šiaulių universitete dirba pilnu etatu: 16 jų dirba Filosofijos ir antropologijos katedroje, 4 – kitose Humanitarinio fakulteto katedrose, likusieji 7 – kituose Šiaulių universiteto fakultetuose. Dėstytojų ir studentų skaičiaus santykis yra reguliuojamas, vadovaujantis Senato patvirtintais Šiaulių universiteto studijų nuostatais ir Šiaulių universiteto dėstytojų pedagoginio darbo krūvio apskaitos taisyklėmis. Dėstytojų ir studentų skaičiaus santykis užsiėmimuose atitinka rekomenduojamą studentų skaičių paskaitose (8–15 studentų). Baigiamuosius darbus rengiančių studentų ir jų vadovų skaičiaus santykis yra tinkamas (2–5 studentai vienam vadovui). Toks studentų ir dėstytojų skaičiaus santykis leidžia užtikrinti

tinkamą baigiamųjų studentų darbų rengimo priežiūrą. Pedagoginio personalo pasiskirstymas pagal amžių yra pakankamai įvairus – dauguma dėstytojų yra vidutinio amžiaus arba jaunesni. Lektorių darbo krūvį sudaro pedagoginis darbas, taip pat mokslinė ir metodinė veikla (33 proc.).

Savianalizės laikotarpiu įvyko tam tikri esminiai su dėstytojais susiję pokyčiai: 8 lektoriai įgijo daktaro laipsnį, 4 įstojo į doktorantūrą, vienas pradėjo eiti profesoriaus pareigas. Programa yra glaudžiai susijusi su etnologija, taigi du etnologai buvo pasamdyti, tačiau nei vienas antropologijos specialistas – tai akivaizdus trūkumas atsižvelgiant į skelbiamus programos tikslus. Be to, studijų programą palikusio jos iniciatoriaus nepakeitė joks kitas panašios kvalifikacijos ir lyderio savybių turintis asmuo. Taigi, negalima teigti, kad dėstytojų kaita turėjo teigiamos įtakos programos kokybei ar padėjo veiksmingiau susieti mokslinę tiriamąją veiklą su praktika.

Po vizito ekspertų grupė gali patvirtinti, kad studijų programą vykdo dėstytojai, atitinkantys etnologijos krypties teisės aktų keliamus reikalavimus. *Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų apraše* (2010-04-09) nustatyta, kad ne mažiau nei pusę studijų krypties dalykų apimties turi dėstyti aukštosios mokyklos dėstytojai, turintys mokslo laipsnį. Iš 27 Šiaulių universiteto visu etatu dirbančių ir programoje dėstančių dėstytojų 55 proc. turi mokslo laipsnį, 4 lektoriai šiuo metu yra doktorantūros studentai. 62 proc. programos studijų dalykų dėsto mokslinį laipsnį turintys dėstytojai. Studijų krypties dalykus daugiausia dėsto mokslinį laipsnį turintys dėstytojai.

Vis dėlto akivaizdu, kad studijų programa yra deklaruojamas būtent sociokultūrinės antropologijos studijų vykdymas. Nors teisiniai pedagoginio personalo kvalifikacijos etnologijos kryptyje reikalavimai yra tenkinami, atsižvelgiant į tai, kad studijų programa yra orientuota ne vien tik į etnologiją, o yra pristatoma kaip etnologijos ir socialinės antropologijos derinys, ekspertų grupė negalėjo sutikti, kad iš esmės (priešingai nei formaliai) dėstytojų kvalifikacija yra pakankama šiai programai vykdyti. Pedagoginio personalo kvalifikacija nėra pakankama pasiekti numatomus studijų rezultatus socialinės antropologijos srityje. Šiaulių universitete yra tik vienas asmuo, kurį galima pripažinti kvalifikuotu antropologijos srityje, ir šiuo metu tas asmuo yra įpusėjęs savo doktorantūros studijas. Nors, kaip teigiama savianalizės suvestinėje, studijų programą įgyvendinančios katedros stiprioji pusė yra tarpdiscipliniškumas, ekspertų grupei nepavyko surinkti pakankamai įrodymų, kad būtų vykdomi tarpdisciplininiai projektai ar bendradarbiavimas. Tarpdiscipliniškumas nereiškia darbo lygiagrečiai įgyvendinant studijų programą dviejose disciplinose nenustačius abipusių sąsajų.

Kai kurie dėstytojai yra aktyvūs mokslininkai ir savo srities profesionalai. Tai patvirtina ir nemažai šioje srityje apgintų disertacijų: „Pankų subkultūra Lietuvoje: tapatybės bruožai“, kurioje lyginamas Vengrijos ir Lietuvos benamių gyvenimas (tikslingai pasinaudojus Erasmus judumo stipendija), taip pat galima paminėti tarpdisciplinines disertacijas, kuriose analizuojamos, lyginamos ir taikomos įvairios filosofijos, antropologijos ir socialinės teorijos bei metodologijos: „Tinklinis silpnasis visuomenės įtikinėjimas ir savanorystės populiarinimas Lietuvoje 2011 m.“, „Žmogaus ir gamtos santykio problema modernizmo ir post-modernizmo filosofijoje: etikos aspektas“ ir „Nacionalinio identiteto transformacijos postsovietinėje visuomenėje: Rusijos pavyzdys“. Universiteto darbuotojai yra išleidę įdomių knygų, įskaitant „Audiovizualinės kultūros kontekstai“ (V. Kinčinitis), „Šiaulių auto/topografija“ (V. Butkus), ir to paties autoriaus „Literatūros įžvalgos“, kuriose atskiras skyrius yra skirtas literatūros antropologijai.

Tačiau be šių kelių teigiamų pavyzdžių ekspertų grupei nepavyko surinkti pakankamai įrodymų, kad pedagoginis personalas vykdo mokslo tiriamąją veiklą, tiesiogiai susijusią su vertinamąja SA studijų programa. Dauguma pedagoginio personalo narių yra įgiję išsilavinimą literatūros srityje, ir nors tokia kvalifikacija yra neabejotinai labai vertinga, ji negali būti pakankamu pagrindu SA programos vykdymui.

Sveikintina tai, kad analizuojamuoju laikotarpiu pagal LLP/Erasmus programą iš viso 44 užsienio dėstytojai buvo atvykę į Šiaulių universiteto Humanitarinį fakultetą. 17 Šiaulių universiteto dėstytojų lankėsi užsienyje 51 kartą.

Universitetas sudaro dėstytojams galimybes dalyvauti pedagoginėje, mokslinėje ir praktinėje profesinio tobulinimosi veikloje, įskaitant dalyvavimą metodologiniuose seminaruose, mokymąsi kituose Lietuvos universitetuose ir užsienyje. 4 dėstytojai stažavosi užsienyje (Italijoje, Didžiojoje Britanijoje, Čekijoje, Vokietijoje), tobulindami savianalizės metodus, taip pat gilino žinias tokiose srityse kaip universiteto vidaus kokybės vadyba, nuotolinių mokymosi kursų rengimas, aktyvių mokymosi metodų integravimas arba studijų dalykų rengimas, vadovaujantis praktika grindžiamomis kooperuotomis studijomis.

4. Materialieji ištekliai

Vizito metu ekspertai įsitikino, kad tiek patalpos, tiek mokymui ir mokymuisi reikalingi ištekliai (laboratorijos, kompiuterinė įranga, vartojimo reikmenys) yra pakankami savo apimtimi ir kokybe. Studentai naudojami Humanitarinio fakulteto patalpomis. Dauguma auditorijų yra gerai aprūpintos modernia garso ir vaizdo įranga. Yra 3 mobilieji multimedijos komplektai ir 4

kompiuterių klasės, kuriose yra 81 naujas kompiuteris ir multimedijos įranga. Pagrindiniame pastate veikia belaidis interneto ryšys.

Verta paminėti, kad Humanitarinio fakulteto patalpos (P. Višinskio g. 38) yra visiškai pritaikytos neįgaliesiems – čia yra liftas, keltuvas ir rampa.

Biblioteka yra materialijų išteklių stiprybė. Bendras 2008 m. renovuotų bibliotekos patalpų plotas yra 6000 m². Šiuo metu tai yra viena moderniausių bibliotekų Lietuvoje, kurioje yra 170 kompiuterizuotų darbo vietų, ir 3 kartus daugiau vietų skaitytojams. Trys kompiuterių klasės yra aprūpintos informacinėmis literatūros programomis. Bibliotekoje studentai gali naudotis reikiama literatūra (įskaitant ir jos išdavimą į namus), taip pat bibliotekoje yra teikiamos informacinės ir mokymo paslaugos, studentai gali naudotis intranetu, užsisakyti knygas iš kitų bibliotekų. Elektroninių paslaugų sistema leidžia atlikti reikiamo šaltinio paiešką, užsisakyti knygas nuotoliniu būdu. Biblioteka yra pritaikyta lankytojams su negalia.

Įdomu tai, kad biblioteka yra atvira miesto piliečiams – tai dar vienas puikus pavyzdys, kaip Šiaulių universitetas užmezga ir palaiko ryšius su vietos bendruomene.

Bibliotekoje yra pakankamas knygų ir vadovėlių skaičius, prenumeruojami 182 periodiniai leidiniai, studentai turi svarbią prieigą prie duomenų bazių, įskaitant prenumeruojamas per EBSCO: *Academic Search Complete, Education Research Complete, Teacher Reference Center, ERIC, ICPSR (Inter-University Consortium for Political and Social Research), Humanities International Complete, Cambridge Journals Online; Oxford Journals Online; Oxford Reference Online: Premium Collection, ProQuest, ProQuest Digital Dissertations; SAGE; ICPSR; JSTOR*. Tai nėra idealus duomenų bazių sąrašas net ir bakalauro studijų programai, tačiau jis yra pakankamas. Tenka apgailestauti, kad turėdamas tokias puikias bibliotekos patalpas Šiaulių universitetas negalėjo atitinkamai investuoti į geriausių elektroninių literatūros išteklių prieigą.

5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Apsilankius aukštojoje mokykloje ir susipažinus su savianalizės suvestine tapo aišku, kad mažėjant studijų programos paklausai turėjo būti atitinkamai koreguojami reikalavimai stojantiejiems – tai aktualu ne tik studijų programos, bet ir viso universiteto mastu. Tokie pakeitimai buvo logiškai pagrįsti ir pateisinami siekiant užtikrinti, kad programoje studijuotų pakankamas skaičius studentų.

Ekspertų grupė pastebėjo, kad šiuo metu svarstoma galimybė priėmimą organizuoti kas dvejus metus. Nors, ekspertų grupės nuomone, tai yra rimtas struktūrinis iššūkis studijų programai, tačiau ekspertų grupė supranta, kad universitetas susiduria su egzistencine grėsme.

Stojančiųjų į SA nuolatinės studijas skaičius svyruoja. Universiteto administracija suvokia, kad stojančiųjų į SA studijų programą sumažėjimas yra susijęs su nacionaline ir tarptautiniu mastu didėjančia konkurencija. Nuo 2012 m. studentų priėmimas į iššęstines studijas buvo nutrauktas. Itin mažą studentų skaičių paskutiniiais studijų metais galima paaiškinti tuo, kad programai buvo skirtos tik trys valstybės finansuojamos studijų vietos, o norintys studijuoti dažnai neišgali mokėti už studijas.

Teoriškai galima tikėtis, kad šią tendenciją teigiamai paveiks siūloma nauja galimybė papildomai įgyti viešojo administravimo bakalauro kvalifikacinį laipsnį.

Priimtų studentų skaičius (pagal SS):

Metai	Nuolatinė		Iššęstinė		Iš viso:
	VF	N	VF	N	
2008/2009	17	5			22
2009/2010	16	17		8	41
2010/2011	6	16	1	5	28
2011/2012	3	9		4	16
2012/2013	3	7			10
Iš viso:	45	54	1	17	117

VF – valstybės finansuojama, N – valstybės nefinansuojama

Į pirmosios pakopos studijas priimtų studentų konkursinis balas atspindi su valstybės nefinansuojamomis vietomis susijusią krizinę padėtį:

SS duomenys:

Metai	Nuolatinės valstybės finansuojamos vietos			Nuolatinės valstybės nefinansuojamos vietos			Iššęstinių valstybės nefinansuojamos vietos			Iššęstinių valstybės nefinansuojamos vietos		
	Aukščiausias balas	Vidurkis	Žemiausias balas	Aukščiausias balas	Vidurkis	Žemiausias balas	Aukščiausias balas	Vidurkis	Žemiausias balas	Aukščiausias balas	Vidurkis	Žemiausias balas
2008	17,97	14,61	12,72	13,82	11,76	10,58						
2009	18,96	16,28	15,16	15,02	13,54	11,92	17,45	17,45	17,45	12,68	9,94	4,6
2010	18,42	17,700	16,88	15,62	11,208	8,48	18,76	18,760	18,76	11,94	10,030	7,00
2011	18,78	17,560	16,72	16,86	12,313	5,64				12,64	9,750	3,20
2012	18,14	17,793	17,14	16,26	12,917	10,32						

Kadangi kol kas programą yra baigusi tik viena studentų laida, pateikti apibendrintų duomenų nėra galimybių. 2008–2012 m. iš 22 į programą įstojusių studentų ją baigė 18.

SS duomenys:

Metai	2008–2012	2009–2013

Įstojusių skaičius	22	38
Studijas baigusių studentų skaičius	18	26
Skirtumas	4	12

Studentai nutraukia studijas savo noru (daugiausia dėl finansinių sunkumų, nes turi dirbti ir kartu studijuoti, o tai sunkiai suderinama su pagrindinėmis studijų sąlygomis).

Sociokultūrinės antropologijos studijų programos studentai aktyviai dalyvauja mokslinėje veikloje. Kiekvienais metais yra organizuojamos bakalauro mokslinės konferencijos, o bakalauro baigiamieji darbai, kurie buvo pristatyti mokslinėje konferencijoje, yra spausdinami leidinyje „Studentų darbai“. Taip pat Karjeros centras organizuoja konkursus, tokius kaip „Metų studentas“ ir kitus, kuriais studentai skatinami siekti meistriškumo įvairiose kategorijose. Buvę studentai yra laimėję fotografijos iššūkio prizą, o tai labai svarbus pasiekimų įrodymas.

Taip pat Šiaulių universitete veikia klubai, nevyriausybinės organizacijos, organizacijos: politikos klubas *Cogito ergo sum*, nevyriausybinė organizacija „Aukuras“, ESN ŠU, Pranciškoniškojo jaunimo brolija „JauPra“, Savanorystės draugija, kurios yra glaudžiai susijusios su sociokultūrine antropologine studijų programos pakraipa. Paminėtinas ir glaudus bendradarbiavimas su Šiaulių meno galerija, kurioje studentai rengia parodas ir dalyvauja kituose galerijos organizuojamuose renginiuose.

Studentų pasiekimų vertinimo sistema aiški, tinkama ir viešai prieinama. Kaip ir kituose universiteto padaliniuose, taip ir Filosofijos ir antropologijos katedroje yra taikomas kaupiamasis vertinimas. Vertinimo sistema iš anksto yra paaiškinama studentams. Ne mažiau kaip 50 proc. kaupiamojo balo sudaro egzamino rezultatai. 10–30 proc. balo sudaro studento aktyvaus dalyvavimo mokymosi procese, įskaitant Moodle aplinką, vertinimas. 10–30 proc. balo sudaro kitų studentams skiriamų užduočių vertinimas, t. y. individualaus ar grupinio projekto rengimas, jo pristatymas, referatas. Vertinimas atspindi studentų gebėjimus formuluoti ir spręsti problemas, vykdyti mokslo tiriamąjį darbą ir pristatyti tyrimo rezultatus.

Ekspertų grupei buvo akivaizdu, kad universitete daug dėmesio skiriama grįžtamajam ryšiui apie studijų programą, atskiriems studijų dalykams, dalykų paskirstymo nuoseklumui, mokymo kokybei. Bakalauro baigiamieji darbai yra viešai ginami. Baigiamųjų darbų gynime dalyvauja studentai, dėstytojai, socialiniai partneriai ir kt. Tai yra įdomus ir svarbus studijų programos aspektas.

Kadangi *Sociokultūrinės antropologijos studijų* programą kol kas yra baigusi tik viena studentų laida, pakankamai sudėtinga objektyviai nustatyti baigusiųjų potencialą darbo rinkoje. Dauguma

studijų programą baigusių absolventų emigravo į užsienį, kur, pagerinę savo užsienio kalbų žinias, ketina tęsti magistro studijas kitų valstybių universitetuose. Tai gali būti suvokiama kaip sėkmingo studijų programos vykdymo rezultatas – programa yra pirmasis žingsnis ją baigusiems, padedantis jiems nusistatyti tolesnes veiklos kryptis gyvenime ir karjere. Keli studijų programos absolventai tęsia magistro studijas kitose vietinėse studijų programose arba dirba vietinėse nevyriausybinėse organizacijose.

Ekspertų grupė turėjo progos įsitikinti, kad studentai gali pasirinkti studijų dalykus pagal savo poreikius. Jiems yra siūlomos: Kultūrinio kraštovaizdžio, Kino antropologijos, Edukacinės antropologijos, Garso meno studijos (kiekvieno studijų dalyko apimtis yra 3 ECTS kreditai).

Techniniu požiūriu studijų programa yra gerai organizuota – ji užtikrina lankstų studijų procesą, informacija apie studijas yra nesunkiai prieinama, teikiama socialinė parama, aktyviai veikia Erasmus mainų programa, studentams siūloma galimybė pasirinkti gretutines viešojo administravimo studijas, kurios praplečia jų žinias ir padidina įsidarbinimo galimybes.

Vis dėlto, nepaisant sėkmės organizavimo požiūriu, tai kad programa neturi akademinio lyderio socialinės antropologijos srityje, išlieka lemiamą jos silpnę. Be to, taip pat ir universiteto vadovybės lygmeniu, atrodo, kad nėra realaus suinteresuotumo šią studijų programą tobulinti.

6. Programos vadyba

Ekspertų grupė įsitikino, kad atsakomybė už sprendimų priėmimą ir programos stebėseną yra aiškiai paskirstyta, taip pat kad informacija ir duomenys apie studijų programą yra nuolat renkami ir analizuojami.

Už vidinį studijų kokybės užtikrinimą yra atsakingi du komitetai: 1) *Humanitarinio fakulteto studijų programos vertinimo komitetas*, vertinantis, ar programa sudaro nuoseklią dalykų visumą. Šis komitetas siūlo įvairius pakeitimus studijų programoje, kuriuos turi patvirtinti Fakulteto taryba; 2) *Studijų programų komitetas* vykdo kokybės stebėseną, palaiko ryšius su darbdaviais, vertina kursų ir studentų atliekamos praktikos tikslumą būsimos profesijos atžvilgiu.

Su programos atnaujinimu susiję klausimai svarstomi kolegialiai, įskaitant su programos socialiniais partneriais organizuojamus susitikimus. Dėstytojai nuolat raginami patys įsivertinti dėstymo kokybę, tobulinti studijų dalykų turinį, atnaujinti literatūrą bei studijų organizavimo formą ir metodus. Studentams yra sudarytos galimybės inicijuoti ir dalyvauti vertinant studijų kokybę, jie skatinami dalyvauti atviraime dialoge su dėstytojais ir administracijos darbuotojais.

Ekspertų grupė įsitikino, kad studentai yra patenkinti jų bendradarbiavimu su dėstytojais, galimybe aptarti įvairius klausimus užsiėmimų metu ir po jų, naudojamais aktyviais mokymo metodais ir tuo, kad jie dalyvauja studijų programos planavime. Apskritai, pagal studentų dalyvavimą mokslinėje tiriamojoje veikloje, SA studijų programa buvo įvertinta aukštesniu nei vidutiniu balu (52,9). Visi 100 proc. studentų nurodė, kad praktika visiškai pateisino jų lūkesčius teigdami, kad ji buvo įdomi ir naudinga.

Įdomaus susitikimo su išorės socialiniais dalininkais metu ekspertų grupei tapo aišku, kad „šiam nedideliame mieste“ stengiamasi palaikyti glaudžius ryšius su buvusiais studentais ir kitomis suinteresuotomis šalimis, kurios turi nemažai galimybių dalyvauti studijų kokybės užtikrinime. Socialiniai partneriai dalyvauja organizuojant ir vertinant studijas, gali vadovauti baigiamiesiems darbams, dalyvauti studijų programos tobulinime, priimti studentus atlikti praktiką bei kitais būdais. Inovatyvus kooperuotų studijų metodas (toliau – KS, kuris kitur galėtų būti vadinamas *Pilietiškumo ir profesiniu mokymu*) vertas pagyrimo. KS mokymas apima lanksčias ir mobilias studijų sistemas, pagal kurias paskaitos, seminarai derinami su darbu nevyriausybinėse organizacijose, socialinėse, religinėse ir kitokio pobūdžio bendruomenėse ir subkultūrose, viešosiose institucijose. Taikant KS pabrėžiama socialinio kapitalo ir žmogiškųjų išteklių plėtros svarba, ugdomi bendravimo ir socialinio bendradarbiavimo, sociokultūriniai ir pilietinės veiklos gebėjimai. Ypatingai inovatyvu yra tai, kad kooperuotų studijų metodas taikomas dėstant antropologinius studijų dalykus, įskaitant tokius kaip Politinė antropologija, Taikomoji antropologija ir bendrijos, Subkultūrų veikla, Politinė sociologija, Ekonominė antropologija, Šiuolaikinės miesto studijos, kuriuos studijuodami studentai bendradarbiauja su įvairiais socialiniais partneriais, tokiais kaip Šiaulių meno galerija, Užvenčio Šatrijos Raganos gimnazija, Šiaulių jaunimo „Apvalaus stalo“ organizacija, tarptautinė katalikų organizacija „Karitas“, politinės partijos, D. Linkevičiaus bendrovė „Galinė stotis“, Šiaulių gamtos ir kultūros paveldo apsaugos klubas „Aukuras“ ir kt.

Ekspertų grupė įsitikino, kad formaliai programos kokybės vertinimo rezultatai yra naudojami programai tobulinti; taip pat, kad programos vertinimo ir tobulinimo procese dalyvauja įvairios studijų programa suinteresuotos šalys, ir kad atsižvelgiant į nustatytus standartus, vidaus kokybės užtikrinimo priemonės yra veiksmingos ir efektyvios. Ekspertų grupė taip pat įsitikino, kad Šiaulių universitetas studijų kokybės užtikrinimo klausimus suvokia kaip esminius (nors ekspertų grupė atkreipė dėmesį, kad vizito metu pristatant preliminarius pastebėjimus nedalyvavo nei rektorato atstovai, nei aukštesnes pareigas užimantys administracijos darbuotojai); ekspertų grupė pastebėjo, kad studentai yra reguliariai konsultuojami, o jų įsitraukimas į vertinimą yra suvokiamas kaip svarbus. Tačiau tokie teigiami formalūs studijų

kokybės užtikrinimo mechanizmai iš tikrųjų yra mažai naudingi, jeigu nėra sprendžiama pagrindinė, su šios programos struktūra susijusi problema arba šiuo atveju netgi dvi, t. y. stipraus akademinio lyderio nebuvimas ir nesugebėjimas įgyvendinti programos deklaruojamo daugiadiscipliniškumo principo.

III. REKOMENDACIJOS

1. *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programa pasižymi esminiais trūkumais. Arba programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai turi būti peržiūrėti atsižvelgiant į turimus mokymo ir personalo išteklius, arba turi būti įgyvendinti atitinkami su pedagoginiu personalu susiję pakeitimai, kad būtų sukuriamos prielaidos įgyvendinti deklaruojamus tikslus ir numatomus studijų rezultatus. Studijų programoje šiuo metu nepakankamai veiksmingai integruojamos deklaruojamos dvi akademinės kryptys – etnologija ir socialinė antropologija, todėl programos struktūra turėtų būti peržiūrėta, siekiant sukurti sąlygas konkuruoti su kitomis Lietuvoje vykdomomis socialinių ir humanitarinių mokslų studijų programomis. Turi būti aiškiai parodoma, kad studijų programos pavadinimas, numatomi studijų rezultatai, turinys ir siūlomos kvalifikacijos tarpusavyje dera.
2. Jeigu universitetas yra pasiryžęs toliau vykdyti *Sociokultūrinės antropologijos* bakalauro studijų programą, ekspertų grupė rekomenduoja fakultetui ir universitetui investuoti ir pasamdyti bent vieną ar du kvalifikuotus antropologus, kurie vadovautų studijų programos vykdymui. Šiuo metu pernelyg didelė reikšmė skiriama etnologijai ir literatūros studijoms, kad būtų užtikrinamas deklaruojamų rezultatų pasiekimas. Programos stiprybe galima įvardinti siekį pritraukti dėstytojus, kurie nėra visą darbo dieną dirbantys akademikai. Tai ne tik sudaro galimybę studentams susipažinti su idėjomis, kurios kitu atveju jiems nebūtų prieinamos, o dar svarbiau – parodo universiteto atvirumą personalo atžvilgiu. Būtų gerai, jeigu universitetas minėtąjį atvirumą plėtotų pritraukdamas specialistus taip pat ir socialinės antropologijos srityje.
3. Rekomenduotina fakultetui investuoti į antropologijos ir etnologijos studijų dalykus ir, kaip įsipareigota savianalizės suvestinėje, sujungti šiuos du požiūrius ne tik programos sandaroje, bet ir šiuo metu programoje dirbančių dėstytojų mokslo tiriamuosiuose darbuose.
4. Alternatyvi strategija būtų sakyti, kad programa taps visiškai etnologijos krypties. Tokiu atveju reikėtų tik pakoreguoti kai kuriuos studijų programos tikslus ir numatomus studijų rezultatus, nes universitetas jau dabar turi tam reikalingą pedagoginį personalą bei tinkamą programos sandarą. Tačiau jeigu ketinama rengti antropologus, arba specialistus, kurie gebėtų sulieti socialinę antropologiją ir etnologiją, būtina koreguoti programos turinį ir pasamdyti naujus darbuotojus, kaip yra pažymėta aukščiau.

5. Universitetinis mokymas turėtų remtis moksliniais tyrimais, siekiant garantuoti aukšto lygio studijų programos vykdymą. Akademiniis personalas turėtų būti skatinamas ieškoti bendro finansavimo jungtiniams mokslui tiriamesiems darbams, kurie turėtų įtakos studijų dalykų turiniui. Be abejonės, fakultete turėtų būti investuojama remiant mokslui tiriamają veiklą antropologijos srityje.
6. Jeigu Šiaulių universitete toliau bus vykdoma *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programa, o taip pat ir kitos socialinių mokslų studijos, ekspertų grupė ragintų universitetą investuoti pakankamus išteklius į elektroninių žurnalų rinkinį, kad moderniais materialiaisiais ištekliais būtų pasinaudota visa apimtimi, ne tik universiteto, bet ir miesto mastu.

IV. SANTRAUKA

Tai pirmasis išorinis *Sociokultūrinės antropologijos* studijų programos vertinimas, kuris tapo puikia proga Šiaulių universitetui, taip pat ir programos vadovams įvertinti padėtį ir apmąstyti galimas tolesnes kryptis. Vertindami šią studijų programą ekspertai atsižvelgė į įvairius iššūkius, su kuriais tokio pobūdžio programa susidurtų bet kur Lietuvoje. Ekspertų grupės nariai turi ilgametę darbo patirtį įvairiuose Europos regionuose, kuriuos antropologijos atžvilgiu galima būtų pavadinti „ribiniais“, todėl palaiko iniciatyvą vykdyti tokio pobūdžio bakalauro studijų programą.

Susitikimų metu ekspertų grupė buvo sužavėta studijų programos studentų ir jos absolventų entuziazmu šios studijų programos atžvilgiu. Studentai labai vertina ir džiaugiasi, kad tokia programa yra vykdoma Šiauliuose ir Šiaulių universitete, ir akivaizdžiai yra lojalūs šiam projektui. Toks entuziastingas studentų požiūris taip pat atsispindi kai kurių bakalauro baigiamųjų darbų kokybėje. Metodologinio išmanymo, temų įvairovės bei parodyto išradingumo požiūriais, tam tikras skaičius baigiamųjų darbų šioje studijų pakopoje yra išskirtinai geri. Vis dėlto tenka apgailestauti, kad geriausiems baigiamiesiems darbams vadovavo jau buvę akademinio personalo nariai, kurie šiuo metu nebedalyvauja (dalyvauja nebe taip aktyviai) studijų programoje. Studijų programoje dėsto vienas jaunas dėstytojas antropologas (dar neturintis daktaro laipsnio), kuris turi nemažai vadovavimo studentų baigiamiesiems darbams patirties, tačiau tai, kad programa yra priklausoma nuo vienintelio ir kol kas dar ne visiškai kvalifikuoto dėstytojo, kelia susirūpinimą.

Trumpo ekspertų grupės vizito ir intensyvių pokalbių su įvairiomis tikslinėmis grupėmis metu bei peržiūrėjus gausią prieduose pateiktą medžiagą, buvo išvelgtos kelios esminės su vertinamąja programa, tokia, kokia ji yra vykdoma šiuo metu, susijusios problemos:

1. Nuo to laiko, kai studijų programos vykdymą inicijavęs asmuo perėjo dirbti į Vytauto Didžiojo universitetą, o jo padėjėja išvyko į Daniją, nebuvo ir iki šiol nėra jokio akademinio studijų programos lyderio. Tai yra sociokultūrinės antropologijos programa, kurioje pabrėžiama, kad ji sudaryta sujungus naują (Vakarų paveiktą „britiškąją“) antropologiją su senesne, vietine etnologijos tradicija, tačiau šiuo metu studijų programoje dėsto vienintelis dėstytojas, kuris dar nėra kvalifikuotas šiuolaikinės antropologijos specialistas (neturi daktaro laipsnio). „Kas yra reklamuojama ant etiketės neatitinka indo turinio!“. Nors su analogiškėmis problemomis veikiausiai susidurtų bet kuris Lietuvos universitetas, kuriame niekada nebuvo integruota antropologija, ekspertų

- grupei nebuvo pateikta pakankamai įrodymų, kad Šiaulių universitetas bando egzistuojančias problemas spręsti.
2. Akademinio personalo socialinės antropologijos srityje vykdoma mokslo tiriamoji veikla nėra pakankama (dėl priežasčių, kurios yra pateiktos aukščiau).
  3. Nepakankamai pastangų dedama sujungti Rytų Europos etnologiją (su kuria ekspertai yra gerai susipažinę ir į kurią, kaip vertintojai, žiūri labai palankiai) su socialine antropologija. Bet kas susipažinęs su šių dviejų dalykų istorija, žino, kad toks suliejimas nėra paprasta užduotis. Ilgą laiką daugelyje šalių šios dvi tradicijos buvo suprantamos kaip priešingybė viena kitai, tarsi akademinis pirmojo pasaulinio karo laikų Belgijos teatro atkartojimas. Buvo tam tikrų inovatyvių bandymų siekti paliaubų, įskaitant Halės Max Planck socialinės antropologijos instituto organizuotas konferencijas ir leidinius, tačiau jie tik išryškino, kokių pastangų tokiems „tiltams nutiesti“ prireiks kiekvienoje iš valstybių. Ekspertų grupei yra aišku, kad norint sujungti tokias dvi istoriškai (bet ne logiškai) skirtingai susiformavusias tradicijas būtina vykdyti bendrą veiklą, o ne dėstyti studijų dalykus šalia vienas kito – būtina vykdyti jungtinę mokslo tiriamąją veiklą, kuri integruotų abi sritis.
  4. Nei programos aprašymas, nei atskirų studijų dalykų medžiaga neparodė aiškaus suvokimo, kas socialinė antropologija iš tiesų yra – bet kas susijęs su antropologijos studijų programomis, turėtų tai suvokti, vis dėlto tai neatsispindi nei bendroje programos sandaroje, nei daugelyje atskirų studijų dalykų.
  5. Už dažniausiai puikios šią studijų programą supančios retorikos sunku išvelgti įtikinančią studijų programos viziją.

Kai ekspertų grupė savęs paklausė, koks yra studijų programos leitmotyvas, visi vieningai sutiko, kad programos leitmotyvas yra jos tarpdiscipliniškumas. Tiek dėstytojai, tiek studentai šį terminą vis pabrėždavo. Tačiau ekspertų grupės požiūriu, problema yra ta, kad aukštoji mokykla nesuteikia ir negali suteikti bendrąja prasme „tarpdiscipliniškumo“ laipsnio. Savo būsimiems darbdaviams ir stipendijų skyrečiams absolventai negalės prisistatyti kaip įgiję „tarpdiscipliniškumo“ laipsnį. Juo labiau, kad, kaip minėta 3 punkte, akivaizdžiai nepakankamos pastangos dedamos siekiant užtikrinti tarpdiscipliniškumą. Šiuo metu tiksliausiai apibūdinti studijų programą galima būtų kaip grindžiamą lygiagrečiu multidiscipliniškumu.

Rinkoje yra tiek vieta, tiek ir poreikis turėti etnologiją ir socialinę antropologiją sujungiančią studijų programą, tačiau minėtoji studijų programa šiuo metu negali patenkinti šiuolaikinio poreikio ją baigusiesiems geriausiai atstovauti Lietuvos aukštojo mokslo sistemą arba konkuruoti

dabar jau tarptautinėje darbo ir intelektinėje rinkoje. Šios ekspertų grupės pastabos atspindi ekspertų grupės programos įvertinimą.

V. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Šiaulių universiteto studijų programa *Sociokultūrinė antropologija* (valstybinis kodas – 612U81001) vertinama **neigiamai**.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balais*
1.	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	1
2.	Programos sandara	2
3.	Personalas	2
4.	Materialieji ištekliai	3
5.	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6.	Programos vadyba	2
	Iš viso:	13

* 1 - Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2 - Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3 - Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4 - Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas:

Team leader:

Dr. Michael Sinclair Stewart

Grupės nariai:

Team members:

Prof. Zdzislaw Mach

Dr. Reetta Toivanen

Doc. dr. Donatas Brandišauskas

p. Gytis Valatka

Paslaugos teikėjas patvirtina, jog yra susipažinęs su Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso¹ 235 straipsnio, numatančio atsakomybę už melagingą ar žinomai neteisingai atliktą vertimą, reikalavimais.

---

¹ Žin., 2002, Nr.37-1341.